

JĘZYK POLSKI

Nie tylko przed sprawdzianem
szkoła podstawowa
klasa 6
część 1

Karty pracy

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne sp. z o.o.
Warszawa 2015

Wydanie I

Autorka zadań: **Danuta Krężlewicz**
Opracowanie merytoryczne zadań: **Dorota Plata**
Redakcja językowa: **Grażyna Gawryłow**
Skład i łamanie: **Andrzej Nosal „nice”**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
Tel.: 22 576 25 00
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują.
Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie.
Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

ZESTAW I

Przemysław Żuchowski

Droga do Domu (fragment)

Do Budy Eliasza¹ Walon miał już niedaleko. Nie przeraził się zbyt zmianą pogody, ale nie zamierzał też lekceważyć tego siniego, wiszącego nad górami kłębowiska ołowianych chmur. Patrząc jedynie pod nogi, starał się jak najszybciej pokonać ostatnie, trudne podejście. Nie było to łatwe.

Ostatnie kilkadziesiąt metrów prawie płaskiej łąki, która dzieliła go od bezpiecznego schronienia, pokonał na tyle szybko, na ile pozwoliły mu siły.

W drzwiach przywitała go około siedemdziesięcioletnia kobieta odziana w długą, ciemną suknię.

– Witam utrudzonego wędrowca – powiedziała, widząc jego spocone czoło i słyszając ciężki, sapiący oddech. – W samą porę – dodała nieco ciszej, rozglądając się po niebie.

– Mnie tam wiele nie trzeba. Byleby jakiś dach nad głową i to może na krótko, aż ta burza nie przejdzie. Bo czasu mało.

Ulewa dudniła po dachu gromką muzyką deszczowych kropli. Burza szalała, a wewnątrz chaty czuło się ciepło i pociągający zapach gotowanego jedzenia.

– Siadajcie do stołu – powiedziała kobieta. – Może zje trochę ciepłej zupy? Nagotowałam na kapuście z suszonymi grzybami.

– Chętnie – odpowiedział Walon, zdejmując z siebie wierzchnie ubranie. – Gospodarz w domu? – zapytał.

– A gdzie tam. Już rano wybrał się do Miłkowa. Mówiłam, żeby się pojutrze z drwałami zabrał, bo zawsze to jakoś raźniej i bezpieczniej, ale nie słuchał. A tu roboty, że nie wiadomo od czego zacząć. Drewno trzeba połupać dopóki nie zeschnie, a ten młody sam rady nie da.

– Chłopak? – Walon aż przestał jeść. – Macie tu jakiegoś chłopaka?

– Ano mamy. Do pomocy. Teraz to przy kozach jest, bo trzeba je było pod dach zapędzić, jak ta burza przyszła. Krowę to aż pod las poniosło, jak pierwsze grzmoty usłyszała. Ale chłopak bystry, poradził sobie. Do tego pracowity jak mało kto. Nawet drewna tak siekierą połupie, że niejeden stary mu nie dorówna.

– A ja po górach chodzę i takiego jednego szukam. Uciekł z domu i nikt nie wie, gdzie się podział. Może to on? – W oczach Walona było widać błysk nadziei. – Gucek ma na imię – dodał.

– Nie, to nie on – odpowiedziała pewnie kobieta. – O, właśnie i jest – dodała spojrzawszy na otwierające się drzwi.

Do izby wszedł chłopiec w wieku około dwunastu lat. Był cały przemoczony i trząsł się jak galareta.

– To nie on – rzucił krótko i zamyślony nabrał kolejną łyżkę zupy.

– Przecie mówiłam, że to nie on – kobieta pokręciła głowa. – Karolek jest u nas już ponad rok i my sami z jego ojcem i matką wszystko uzgodnili. Bieda u nich, a dzieci do wykarmienia sporo, więc my go wzięli do siebie. U nas krzywda go nie spotka. Ma co jeść i w co się odziać, a nam tu bardzo pomoże.

– To dobrze – odpowiedział krótko Walon i wrócił do tematu zaginionego chłopca.
– Gucek uciekł trzy dni temu i wszyscy go szukają. Nie przechodził tędy?

– Nie było go tutaj – odpowiedziała kobieta.

– Już ja nie wiem, gdzie on może być. – Walon odstawił pustą miskę na brzeg stołu. – Narwany trochę był. Jak mu o górach opowiadałem, to aż się trząśł. Tak chciał szczyty zobaczyć. Myślę, że to może trochę i moja wina też jest. Mówiłem mu, jak tu jest pięknie. Jak wielkie są Śnieżne Kotły² i głębokie, a przy nich Czarcia Ambona³ stoi. Mówiłem o wielkiej łące⁴ i o magicznym źródle, z którego wielka rzeka wypływa. On to wszystko chciał widzieć. Głupi byłem, że mu w głowie zawróciłem i tyle.

Walon zamknął się w sobie. Patrzył przez okno, za którym nieustannie padał deszcz.

P. Żuchowski, *Droga do Domu*, Wydawnictwo „AD REM”, Jelenia Góra 2012.

¹ **Buda Eliasza**, obecnie schronisko „Pod Łabskim Szczytem” (1168 m n.p.m.) – jedno z najstarszych schronisk górskich w Karkonoszach, nazwane tak od imienia właściciela.

² **Śnieżne Kotły** – kotły polodowcowe w południowo-zachodniej Polsce.

³ **Czarcia Ambona** (1490 m n.p.m.) – kilkumetrowej wysokości, silnie spękana grupa skalna nad Śnieżnymi Kotłami.

⁴ **Łabska Łąka** – rozległa równina w północno-zachodniej części Karkonoszy.

Zadanie 1.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Narratorem w przytoczonym fragmencie utworu *Droga do Domu* jest

- A. mężczyzna poszukujący zaginionego chłopca.
- B. dwunastoletni pomocnik gospodarzy w schronisku.
- C. nieznany człowiek obserwujący zachowanie bohaterów.
- D. gospodyni gościnnie zajmująca się utrudzonym wędrowcem.

Zadanie 2.

Co jest głównym wydarzeniem przedstawionym we fragmencie utworu *Droga do Domu*? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Odnalezienie zaginionego Gucka.
- B. Rozmowa Walona z gospodynią.
- C. Oczekiwanie na gospodarza.
- D. Posiłek Walona w schronisku.

Zadanie 3.

Oceń prawdziwość każdego ze zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe.

Walon, Gucek i gospodyni z Budy Eliasza są postaciami fantastycznymi.	P	F
Wydarzenia przedstawione we fragmencie utworu <i>Droga do Domu</i> są realistyczne (prawdopodobne).	P	F

Zadanie 4.

Oceń, które z poniższych zdań jest prawdziwe. Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym.

1	Celem wędrówki Walona było dotarcie do schroniska Buda Eliasza.	P
2	Zmiany w przyrodzie zmusiły Walona do zatrzymania się w Budzie Eliasza.	P
3	Walon szedł do Budy Eliasza z nadzieją na spotkanie tam Gucka.	P

Zadanie 5.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Zdanie oddające uczucie, którego doświadcza Walon, to:

- A. „A ja po górach chodzę i takiego jednego szukam”.
- B. „Gucek uciekł trzy dni temu i wszyscy go szukają”.
- C. „Jak mu o górach opowiadałem, to aż się trząśł”.
- D. „W oczach Walona było widać błysk nadziei”.

Zadanie 6.

Wpisz obok każdego związku frazeologicznego odpowiadające mu znaczenie wybrane spośród podanych.

intuicja, zdolność przewidywania • uciekać szybko • ktoś, kto bardzo wczesnie wstaje

wziąć nogi za pas – _____

ranny ptaszek – _____

szósty zmysł – _____

Zadanie 7.

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Wędrownik Walon w poszukiwaniu chłopca dowodzi, że był on

- A. zatroskany o los Gucka.
- B. zafascynowany pasją Gucka.
- C. zachwycony zachowaniem Gucka.
- D. zniechęcony lekkomyślnością Gucka.

Zadanie 8.

Walon uważał, że Gucek był narwany. Którym związkiem frazeologicznym można zastąpić wyraz narwany? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Wybraniec losu.
- B. Podszyty strachem.
- C. Zwyczajny zjadacz chleba.
- D. W gorącej wodzie kąpany.

Zadanie 9.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania (A lub B) i jego uzasadnienie (1 lub 2).

Wypowiedzenie „Ulewa dudniła po dachu gromką muzyką deszczowych kropli” jest zdaniem

A	pojedynczym rozwiniętym,	ponieważ	1	zawiera jedno orzeczenie i określenia do orzeczenia.
B	złożonym współrzędnie,		2	zawiera dwa orzeczenia, a zdania składowe nie określają się nawzajem.

Zadanie 10.

Napisz, dlaczego Gucek postąpił źle i jak powinien się zachować, by nie denerwować rodziców i starego przyjaciela.

Zadanie 11.

Wyobraź sobie, że Walon odnalazł Gucka. Co mógł Walon powiedzieć Guckowi, gdy się spotkali? Jakich argumentów powinien użyć, by udowodnić chłopcu, że postąpił źle?

Zapisz wypowiedź Walona.

ZESTAW II***Bieszczady***

Jednym z najcenniejszych pod względem przyrodniczym regionów Polski są Bieszczady należące do Zewnętrznych Karpat Wschodnich. Chociaż turystom góry te kojarzą się głównie z połoninami¹, warto podkreślić, że można zobaczyć tam znacznie więcej cudów natury. Wyludnione przed laty Bieszczady są obszarem o ogromnej bioróżnorodności², a szczególne bogactwo cechuje świat zwierzęcy, który można podziwiać o każdej porze roku.

W niewielu regionach Europy na tak małym obszarze można spotkać tak wiele rzadkich gatunków. Bieszczady są najważniejszą w Polsce i jedną z największych w Europie ostoją³ dużych ssaków drapieżnych. Żyje tu około 70 niedźwiedzi (kilkakrotnie więcej niż w Tatrach), 80 wilków i kilkanaście rysi, a także najbardziej tajemnicze z polskich drapieżników – żbiki. Mimo że przeciętny turysta rzadko ma okazję stanąć oko w oko z jednym z wymienionych gatunków, wystarczy zimą wybrać się na spacer leśną drogą w otulinie Bieszczadzkiego Parku Narodowego, by zobaczyć odciski na śniegu tropy wilków. Wędrując wieczorem stokówką prowadzącą z Pszczelin do miejscowości Procisne, oprócz wilczych śladów bez większego trudu można zobaczyć jelenie i sarny szukające pożywienia w pobliżu ustawionych tu pańników. Pod koniec lutego na drodze tej zdarza się zobaczyć też tropy niedźwiedzi, które wychodzą z gawr⁴ po obudzeniu z zimowego snu. Szczęśliwcy przemierzający rzadziej uczęszczane trasy mogą natknąć się na stado żubrów.

Na miłośników przyrody najwięcej atrakcji czeka jednak wiosną i latem. W lesie słychać śpiew strzyżyków i muchołówek, na łąkach zobaczyć można żerujące czarne bociany i polujące orliki krzykliwe. W wyższych partiach gór bystre oko turysty może wypatrzeć krążącego nad dolinami orła przedniego. W kałużach przy drogach i ścieżkach łatwo odnaleźć traszki górskie i salamandry plamiste. W zaroślach na skalnych brzegach Sanu jest szansa na obserwację najdłuższego polskiego gada – węża Eskulapa.

Marek Szokalski

¹ **Połonina** – łąka leżąca powyżej górnej granicy lasów w Karpatach Wschodnich.

² **Bioróżnorodność** – różnorodność gatunkowa wszystkich żywych organizmów, które występują na Ziemi.

³ **Ostoja** – miejsce stałego przebywania zwierzyny, obszar o lokalnych warunkach sprzyjających przeżyciu zwierząt i roślin.

⁴ **Gawra** – zimowe legowisko niedźwiedzia.

Zadanie 1.

Oceń prawdziwość każdego ze zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli jest fałszywe.

W Bieszczadach tylko latem można oglądać wiele rzadkich gatunków zwierząt.	P	F
Niedźwiedzi jest w Bieszczadach mniej niż w Tatrach.	P	F
Bieszczady należą do Karpat Wschodnich.	P	F

Zadanie 2.

Zaznacz poprawne dokończenie zdania (A lub B) i jego uzasadnienie (1 lub 2).

Zamieszczony wyżej tekst ma charakter

A	informacyjno-reklamowy	ze względu na	1	ilość i rzeczowość informacji oraz zachętę do odwiedzenia wyjątkowego miejsca.
B	literacki		2	rozbudowaną akcją i środki stylistyczne mające emocjonalnie oddziaływać na odbiorcę.

Zadanie 3.

Uzupełnij zdanie. Wybierz odpowiedź A lub B oraz C albo D.

W zdaniu „Bieszczady są najważniejszą w Polsce i jedną z największych w Europie ostoją dużych ssaków drapieżnych” wyraz Bieszczady występuje w **A / B** i pełni funkcję **C / D**.

A. mianownika

C. dopełnienia

B. bierniku

D. podmiotu

Zadanie 4.

„Mimo że przeciętny turysta rzadko ma okazję stanąć oko w oko z jednym z wymienionych gatunków, wystarczy zimą wybrać się na spacer leśną drogą w otulinie Bieszczadzkiego Parku Narodowego, by zobaczyć odcisnięte na śniegu tropy wilków.”

Dokończ poniższe zdanie – wybierz odpowiedź spośród podanych.

Podkreślony w zdaniu związek frazeologiczny oznacza:

- A. stwarzać mylące pozory.
- B. być bardzo zdumionym.
- C. spotkać się osobiście.
- D. mówić bezpośrednio.

Zadanie 5.

Którym wyrazem można zastąpić wyraz *atrakcja* w zdaniu „Na miłośników przyrody najwięcej atrakcji czeka jednak wiosną i latem”? Wybierz odpowiedź spośród podanych.

- A. Doświadczenie.
- B. Niespodzianka.
- C. Pragnienie.
- D. Marzenie.

Zadanie 6.

a) W podanych zdaniach określ stopień podkreślonych przymiotników.

„Jednym z najcenniejszych pod względem przyrodniczym regionów Polski są Bieszczady...”

„Bieszczady są najważniejszą w Polsce [...] ostoją dużych ssaków drapieżnych”.

b) Napisz, w jakim celu zostały użyte te przymiotniki, o czym informują.

Zadanie 7.

Tekst I

Jednym z najcenniejszych pod względem przyrodniczym regionów Polski są Bieszczady należące do Zewnętrznych Karpat Wschodnich. Wyludnione przed laty Bieszczady są obszarem o ogromnej bioróżnorodności, a szczególne bogactwo cechuje świat zwierzęcy. Oprócz zwierząt, które można spotkać w lasach na terenie całej Polski, żyje tu około 70 niedźwiedzi (kilkakrotnie więcej niż w Tatrach), 80 wilków i kilkanaście rysi, a także żbiki. Szczytowe partie Bieszczadów zajmują połoniny. To piętro roślinne, w którym występują wysokogórskie łąki rozciągające się powyżej górnej granicy lasu.

Tekst II

Niezwykłe Bieszczady

Tu poznasz miejsca, które mają niesamowitą energię i moc.

Tu zobaczysz zapierające dech w piersiach widoki.

Tu spotkasz różne zwierzęta drapieżne.

Połoniny czekają na CIEBIE!

a) Ustal, jaką przede wszystkim funkcję pełni tekst I, a jaką tekst II i każdemu z nich przyporządkuj odpowiednie czasowniki.

nakłania • przedstawia • zachęca • pokazuje •
namawia • wpływa • opisuje • informuje

Tekst I	Tekst II

b) Porównaj treść obu tekstów i napisz, który pełni przede wszystkim funkcję informacyjną. Swoje zdanie uzasadnij, biorąc pod uwagę

- ilość i rzeczowość informacji,
- środki działające na odbiorcę.

ODPOWIEDZI ZESTAW I

Zadanie 1.	C
Zadanie 2.	B
Zadanie 3.	W kolejności: F, P.
Zadanie 4.	2P
Zadanie 5.	D
Zadanie 6.	W kolejności: uciekać szybko; ktoś, kto bardzo wczesnie wstaje; intuicja, zdolność przewidywania.
Zadanie 7.	A
Zadanie 8.	D
Zadanie 9.	A1
Zadanie 10.	Na przykład: Gucek źle postąpił, uciekając z domu. Powinien poprosić Walona, by zabrał go do tych wszystkich pięknych miejsc, o których opowiadał.
Zadanie 11.	Na przykład: Gucku, jak mogłeś sam oddalić się z domu. Wiem, że bardzo chciałeś zobaczyć miejsca, o których ci opowiadałem, ale należało uprzedzić rodziców i poinformować, gdzie idziesz. Sprawiałeś mam wszystkim kłopot. Rodzice się niepokoiili, a ja natrudziłem się wiele, by cię znaleźć. Gdybyś powiedział, jakie masz plany, poszlibyśmy razem, a rodzice pewno wyraziliby na to zgodę.

ZESTAW II

Zadanie 1.	W kolejności: F, F, P.
Zadanie 2.	A1
Zadanie 3.	AD
Zadanie 4.	C
Zadanie 5.	B
Zadanie 6.	a) najcenniejszych – stopień najwyższy najważniejszą – stopień najwyższy b) Przymiotniki w stopniu najwyższym zwracają uwagę na walory Bieszczadów i informują o wyjątkowości tego regionu.

a) Tekst I – przedstawia, pokazuje, opisuje, informuje

Tekst II – nakłania, zachęca, namawia, wpływa

b) Na przykład:

Zadanie 7. Funkcję informacyjną pełni tekst I. Zawiera rzeczowe informacje na temat Bieszczadów i żyjących tam zwierząt. Brak jest w nim haseł nakłaniających do odwiedzenia gór, natomiast w zwięzły sposób podane są konkretne informacje.
